

gener 1982

SERRA D'OR

ELEMENTS PER A LA HISTÒRIA
DEL CATALANISME POPULAR

Oriol Pi de Cabanyes

HENRY MOORE,
DE L'ARCAISME A LA MAJESTAT

Alexandre Cirici

EL PESSEBRE I ELS PASTORETS

Xavier Fàbregas

passar el dia, empènyer l'any

vaticinis i projectes

No sembla que per al 1982 les perspectives són massa optimistes. Les econòmiques, sobretot. I també les altres, és clar. Però els experts en matèria de cèntims resulten més aviat tristos en els seus vaticinis. La «crisi» que arrosseguem d'ençà d'uns anys no presenta gaires esperances de remei: diuen que augmentarà l'atur, que la inflació prosperarà, que els negocis continuaran amb l'atonía establerta, que s'imposa la incessant austeritat, que els preus no deixaran d'apujar-se, que... Bé: la cançó ja és prou coneguda. I el que espanta, òbviament, és la manera resignada com aquests anuncis, tan sinistres, vénen proferits i acceptats. Per alguna estranya raó, la gent —tothom: els mateixos interessats— els accepten sense cap especial alarma. Qualsevol incident diguem-ne polític o diplomàtic, un moviment de tropes, la invenció d'un artefacte letal nou, hi promouen més excitació. No seré jo, en efecte, qui negarà importància a aquest altre tipus d'amenaces: tenim l'«apocalipsi» en girar la cantonada, ja ho sé. Tanmateix...

De fet, trobo escandalós que, davant la de-

terioració diària de les més elementals formes de vida i dels recursos que les aguanten, l'actitud general sigui tan passiva. Hi ha com una mena d'indiferència —abans he escrit «resignació»— davant el petit drama continuat. En realitat, poc o molt, tractem de superar-lo a base de trampes, de dissimular misèries, de renúncies repetides. I qui en té encara la possibilitat, intenta aprofitar amb una pressa crispada l'alegria de l'últim duro. La «crisi» actual, no solament és «econòmica», sinó també —o més— una crisi de la vella «ètica econòmica», si se'm permet apuntar el matís. La venerable noció de l'«estalvi», per exemple, quin sentit pot tenir avui dia? La «creació de riquesa», dolç mite capitalista, on ha anat a parar? La presumpta beneficència garantida dels «Estats opulents», promesa als seus súbdits, no s'ha esvanit amargament? I no perquè els «Estats» hagin deixat de ser «opulents», en definitiva.

Jo no entenc gaire d'«economia», i mal puc parlar-ne. Però certes evidències són aclaparadores. Atribuir-los-en la culpa als monopolitzadors del petroli o d'alguna font d'energia fonamental tampoc no acaba de ser convincent. Sí: en tenen una part. El problema, en el fons, deu ser més complicat. Els tècnics ho haurien de denunciar amb honradesa, però, els anomenats «tècnics», ¿no en són els primers còmplices? Per alguns camins poc sensats, la societat occidental —és de la que parlo— s'ha vist abocada a un predomini asfixiant del «sector» improductiu: paràsit. La hipertròfia burocràtica n'és un símptoma, però no l'únic. Quan em posen a firmar qualsevol paper trivial per triplicat, no puc estar-me de pensar en el llarg calvari del tràmit i de l'arxiu, i de tot el que això suposa, amb «efectes multiplicadors». Diuen que l'expansió de la cibernetica privada podria suavitzar l'angúnia. No n'estic segur. I que consti que no enyoro el «debe» i l'«haber» de les antigues comptabilitats. No és això. Quan les lianes del «terciari» han servit de mesura del «desenvolupament» d'una societat, alguna cosa hi fallava. Els «serveis» al servei dels «serveis» potser són inexcusables: ara, ens duen a un carrer sense sortida. I ja hi som.

També hi ha la indústria de l'armament,

oficial o clandestina. Les guerres, o guerretes, a què ens té avesats, no són, gràcies a Déu, gran cosa. En les seves fantasies hiperbòliques, la pèrdua és total. Els Estats hegemònics, i els qui volen ser-ho ni que només siga regionalment, fabriquen armes que rarament usen, i que, per una o altra innovació tecnològica, sempre competitiva, han de jubilar, i substituir-les per l'altra opció més eficaç. ¿Què representa, en el «producte nacional brut» de qual-sevol lloc, aquesta animalada castrense? També això té «efectes multiplicadors». I improductius: torno a dir-ho, gràcies a Déu. Pitjor seria si hi hagués un «consum» armamentístic com imaginem els estats majors. Però, quants jornals en depenen? Directament o indirectament, ¿quants? Pensem en l'URSS, pensem en els USA, i pensem en... La combinació burocràtico-armamentària deu ser fabulosa, en la seva complexitat. Teòricament, aquesta fauna hauria de suggerir una demanda a fable de «béns»: menjar i vestir, sabates i mobles, escoles i joguines, xampanyis i diaris, coses de «consum». La dialèctica producció-consum és vàlida per als països capitalistes i per als països socialistes. Per què han malparlat del «consumisme», que implicava un «produccionisme»?

M'imagino que hi ha més coses entremig: més dificultats, s'entén. Però probablement totes convergeixen en la mateixa conclusió. L'Occident industrial, a força de complicar-se la vida, o la mort, desemboca en una aflicció «econòmica» sense fi. El «consumisme» —aberrant en els seus plantejaments— també destrueix l'«ètica econòmica» tradicional, però almenys, en les seves formes populars i subalternes, o mesocràtiques, feia fluir la «producció». La martingala del «consumisme» —ho he repetit sovint— consistia, no tant a crear «rics», o no tant a crear rics, com a eliminar els «pobres». El pobre no compra, i si la multitud és pobra i no compra, el botiguer no ven, i si el botiguer no ven, el fabricant s'ensorra. El circuit pot semblar primari i caricaturesc. I viciós: el «cercle viciós». Com trencar-lo? El risc que correm és que la societat consumeixi cada dia menys, coses cares o coses barates. No importa. L'ascetisme, voluntari o obligat, no és «clientela». — JOAN FUSTER.

Ankh, enigma al país dels faraons

Martina Aragay

Una fantàstica narració, esdevinguda a les terres d'Egipte, que apassionarà els petits i els grans.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

